

6.17.16.10. Manipulační vozíky

<http://www.guard7.cz/nabidka/lexikon-bozp/stroje-technicka-zarizeni-pristroje-a-naradi/manipulacni-voziky>

Požadavky na bezpečný provoz manipulačních vozíků stanovuje ČSN 26 8805, ČSN EN ISO 3691-1 a Nařízení vlády č. 378/2001 Sb.

Manipulační vozík s vlastním pohonem je kolové vozidlo mající minimálně tři kola s hnaným pohonným mechanismem, navržené buď pro nesení, tažení, tlačení, zdvihání, stohování nebo ukládání do regálů jakéhokoliv druhu nákladu a ovládané obsluhou. Nejčastější a nejznámější jsou pravděpodobně vysokozdvizné manipulační vozíky.

Povinnosti zaměstnavatele

Zaměstnavatel, který provozuje manipulační vozíky (provozovatel) s vlastním pohonem je podle § 103 odst. 2 zákoníku práce, povinnen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce (tj. řízení a ovládání vozíků) a vztahující se k rizikům, s nimiž může zaměstnanec přijít do styku na svém pracovišti.

V rámci prevence rizik jsou zaměstnavatelé současně povinni řídit rizika i v souvislosti s provozem VZV, který patří k velmi rizikovým činnostem.

Pokud se manipulační vozíky používají na veřejných komunikacích, musí splňovat požadavky Zákona č. 361/2000 Sb, tj. vozík musí mít:

- schválenou technickou způsobilost k provozu na pozemních komunikacích,
 - registraci zvláštního vozidla,
 - uhrazeno zákonné pojištění.
- Řidič musí vlastnit řidičské oprávnění B,C nebo T a platný průkaz

obsluhy MV nebo doklad o školení.

Zaměstnavatel by měl zpracovat místní provozně bezpečnostní předpis tj. **MPBP** (podle §2, písm. g) Nařízení vlády 378/2001 Sb.) nebo **dopravní řád** (podle přílohy č. 1 k NV č. 168/2002 Sb.), kde stanoví:

- podmínky provozování,
- pravidla pohybu vozíku,
- místo provozování,
- požadavky na řidiče,
- kontroly a revize,
- rozsah údržby,

Zaměstnavatel (provozovatel) je povinen

- Provést analýzu rizik v místě plánovaného použití manipulačních vozíků a na základě této analýzy přijmout opatření k jejich minimalizaci,
- Prokazatelně určit osoby odpovědné za technický stav a provoz, stanovit požadavky na jejich kvalifikaci, jejich práva, povinnosti a odpovědnosti,
- Určit k obsluze pouze osoby k tomu odborně, tělesně a duševně způsobilé,
- Zajistit bezpečný technický stav manipulačních vozíků včetně odstranění zjištěných poruch nebo závad,
- Zajistit prokazatelné seznámení řidiče manipulačního vozíku s bezpečným používáním vozíku a přídavných zařízení, které bude řidič obsluhovat,
- U osob provádějících údržbu a opravy prokazatelně zajistit zaškolení a zaučení pro provádění oprav manipulačních vozíků typů, které jsou jimi opravovány či udržovány, popřípadě takové činnosti nutno sjednat dodavatelsky.
- V případě nutnosti zajistit vypracování dopravně provozního řádu.
- Zajistit předepsané označení manipulačních vozíků.

- Zajistit vybavení manipulačních vozíků podle návodu k používání.
- Zajistit vedení záznamů o provozu manipulačních vozíků.

Obsluha manipulačního vozíku

- Fyzická osoba starší 18 let,
- fyzicky a duševně způsobilá, určená zaměstnavatelem k řízení a obsluze motorových vozíků,
- řádně teoreticky vyškolená a prakticky zaučená,
- seznámena s bezpečnostními předpisy pro určená pracoviště,
- vlastníci příslušný průkaz obsluhy motorových vozíků a popřípadě též řidičské oprávnění skupiny B, C, D nebo T, pokud je k řízení vozíku předepsané tj. pokud je vozík provozován na veřejnosti přístupných komunikacích.

 Povinnosti obsluhy před zahájením obsluhy vozíku

Opakovací e-learningové školení pro řidiče manipulačních vozíků

[Koupit v e-shopu](#)

[Konzultovat](#)

 Uložení břemene

 Minimální zásady pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

 Další požadavky

 Revize a kontroly

 Dokumentace (záznamy)

Provozní deník manipulačního vozíku

Související legislativa

[Nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí](#)

- Zkontrolovat stav a funkci řízení, účinnosti brzd, správnou funkci osvětlení a houkačky, přídavná a výstražná zařízení, stanovená označení, štítky a nálepky, stav a funkci akumulátoru.
- Stav a funkci pneumatik, stožáru, zdvihacího mechanismu včetně vidlic řetězů, čepů apod., u vozíku s plnopryžovými obručkami či obručkami jiné konstrukce stav obruček a soudržnost s ocelovým ráfkem, množství paliva, u vozíku s pohonem na LPG stav a funkci rozvodů a ventilu, hladinu oleje.
- Zjistí-li obsluha při kontrole závady, zaznačí je do provozního deníku vozíku, pokud jde o závady, které jsou v pravomoci obsluhy, aby je odstranila, tak je odstraní, jinak je přenechá k odstranění odbornému pracovníkovi.
- Vozík se může používat až po odstranění závad.
- Břemeno musí být stejnoměrně rozloženo a zabezpečeno tak, aby nedošlo k jeho sesutí či posunutí, u zdvižného vozíku musí být v souladu se zátěžovým diagramem.
- Břemena nesmí zasahovat do prostoru řidiče a překážet mu v řízení.
- Při přepravě je břemeno uloženo a zajištěno s ohledem na stav a povahu dopravní cesty, tak aby byla zabezpečena jeho stabilita.
- Je-li těžiště břemene za zadní osou plošinového vozíku, musí být převislé konce břemene uloženy na vlečném vozíku.

- Musí být zajištěn dostatečný doprovod, aby nedošlo k pádu nebo zachycení břemene o jiné předměty.
 - Při jízdě s břemenem přesahujícím ložnou plochu, musí být označeno podle předpisů o bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích.
 - Průmět těžiště přepravovaného břemena musí ležet v půdoryse ložné plochy vozíku a přitom v bezpečné vzdálenosti od nejbližší klopné hrany dané spojnicí opěrných bodů vozíku.
 - Přeprava volně ložených lahví na vidlicích a acetylenových lahví je zakázána, ve výjimečných případech to lze s pomocí speciálně upravené palety.
-
- používání zařízení k účelům a za podmínek, pro které je určeno, v souladu s provozní dokumentací,
 - zaměstnavatelem stanovený bezpečný přístup obsluhy k zařízení a dostatečný manipulační prostor se zřetelem na technologický proces a organizaci práce, umožňující bezpečné používání zařízení,
 - přivádění nebo odvádění všech forem energií a látek, užívaných nebo vyráběných, bezpečným způsobem,
 - vybavení zařízení zábranou nebo ochranným zařízením nebo přijetí opatření tam, kde existuje riziko kontaktu nebo zachycení zaměstnance pohybujícími se částmi pracovního zařízení nebo pádu břemene,
 - montování a demontování zařízení za bezpečných podmínek v souladu s návodem dodaným výrobcem, není-li návod výrobce k dispozici, návodem stanoveným zaměstnavatelem,
 - ochrana zaměstnance proti nebezpečnému dotyku u zařízení pod napětím a před jevy vyvolanými účinky elektřiny,
 - ochrana zařízení, které může být vystaveno účinkům atmosférické elektřiny, zejména zasažení bleskem,
 - umístění ovládacích prvků ovlivňujících bezpečnost provozu zařízení mimo nebezpečné prostory, bezpečné ovládání, a to i v případě jejich poruchy nebo poškození, dobrá viditelnost,

rozpoznatelnost a v určených případech příslušné označení; nemohou-li být ovládací prvky z technických důvodů umístěny mimo nebezpečné prostory, nesmí být jejich ovládání zdrojem nebezpečí, a to ani v důsledku nahodilého úkonu,

- spouštění zařízení pouze pomocí ovládače, který je k tomu účelu určen,
- vybavení ovládačem pro úplné bezpečné zastavení,
- vybavení ovládačem pro nouzové zastavení, který zablokuje spouštěcí ovládače tam, kde je to nutné,
- vybavení zařízení zřetelně identifikovatelnými zařízeními pro jeho odpojení od všech zdrojů energií; následné připojení zařízení ke zdrojům energie nesmí představovat pro zaměstnance žádné riziko,
- vybavení pracoviště ovládači k zastavení některého nebo všech zařízení v závislosti na druhu rizika,
- upevnění, ukotvení nebo zajištění zařízení nebo jeho části vhodným způsobem, je-li to nutné pro bezpečný provoz a používání,
- neohrožování zaměstnance rizikovými faktory, které vyvíjí zařízení,
- v případě potřeby označení výstražnými nebo informačními značkami, sděleními, značením nebo signalizací, které jsou srozumitelné, mají jednoznačný charakter a nesmí být poškozovány běžným provozem zařízení,
- vybavení vhodným ochranným zařízením a zabezpečením před ohrožením života a poškozením zdraví tak, aby chránilo zaměstnance zejména:
 - před padajícími, odlétajícími nebo vymrštěnými předměty uvolněnými ze zařízení,
 - před rizikem požáru nebo výbuchu s následným požárem nebo účinků výbušných směsí látek vyráběných, užívaných nebo skladovaných v zařízení,
 - před nebezpečím vzniklým vypouštěním nebo únikem plyných, kapalných nebo tuhých emisí,

- před možným poškozením zdraví zaměstnance způsobeným zachycením nebo destrukcí pohybuující se části zařízení.
- oprava, seřizování, úprava, údržba a čištění zařízení se provádějí, jen je-li zařízení odpojeno od přívodů energií,
- obsluha musí mít možnost se přesvědčit, že v nebezpečných prostorech se nenachází žádný zaměstnanec; pokud nelze tento požadavek splnit, bezpečnostní systém před spuštěním, popřípadě zastavením zařízení musí vydávat zvukový nebo i viditelný výstražný signál, aby zaměstnanci zdržující se v nebezpečném prostoru měli vždy dostatek času nebezpečný prostor opustit,
- Vybavení zařízení řízeného obsluhou vhodnou ochranou k omezení rizika poškození zdraví, které může vzniknout v důsledku zachycení zaměstnance pojezdovými částmi zařízení.
- Vybavení hnací jednotky ochranným zařízením proti poškození v případech náhodného zadření, uváznutí či zaseknutí příslušenství nebo přídatných nebo tažených zařízení; pokud zadření, uváznutí či zaseknutí nelze zabránit, je nutné učinit všechna dostupná opatření.
- Zajištění provozuschopného stavu hnacích jednotek, došlo-li k jejich znečištění nebo poškození.
- Zabezpečení zařízení řízeného obsluhou před převrácením při provozu za běžných podmínek, a to ochranným zařízením, které zajistí, že se pojízdné zařízení nenakloní o více než čtvrtinu maximálního náklonu, nebo konstrukcí, která zajistí dostatečný prostor kolem obsluhy, i když naklonění bude větší než čtvrtina maximálního náklonu, nebo jiným technickým opatřením se stejným účinkem
- Ochranné konstrukce nejsou nutné, pokud je zařízení během činnosti stabilizováno nebo jestliže jeho konstrukční provedení znemožňuje převrácení. Existuje-li riziko přimáčknutí obsluhy při převrácení zařízení, lze používat pouze takové zařízení, které je

- vybaveno zádržným systémem, například bezpečnostními pásy.
- Vybavení vozíku zařízením k omezení rizika převrácení, jako jsou například:
 - ochranná konstrukce pro obsluhu,
 - konstrukce zabraňující převrácení vozíku,
 - konstrukce zajišťující při převrácení obsluze dostatečný bezpečný prostor mezi vozíkem, terénem či podlahou,
 - zádržný systém, zajišťující připoutání obsluhy k sedadlu, aby nedošlo k jejímu přimáčknutí při převrácení vozíku.
 - Požadavky na pojízdné zařízení, které může ohrožovat zaměstnance v jeho blízkosti, jsou:
 - zabezpečení před spouštěním nepovolanými zaměstnanci,
 - vybavení zařízením, které minimalizuje následky kolize v případě, že se pohybuje na vodícím zařízení více jednotek,
 - vybavení prostředky pro brzdění a zastavení. Vyžaduje-li to bezpečnost zaměstnanců, vybavení nouzovou brzdou se snadno přístupným ovládním nebo automatickými systémy pro případ, že dojde k selhání hlavního brzdového a zastavovacího systému,
 - doplnění o systém ke zlepšení viditelnosti, není-li zorné pole obsluhy dostatečné,
 - vybavení vhodným osvětlením tak, aby obsluze v noci nebo v prostředí se sníženou viditelností umožnilo bezpečné používání,
 - vybavení potřebným množstvím vhodných druhů požární techniky, věcných prostředků požární ochrany, případně požárně bezpečnostních zařízení,
 - ochrana dálkových ovládačů proti poškození, automatické zastavení zařízení, pokud se pojízdné zařízení s vlastním pohonem dostane mimo dosah dálkových ovládačů či se v jeho manipulačním prostoru vyskytne překážka.
 - Zákaz použití zařízení se spalovacím motorem bez katalyzátoru v uzavřených prostorech a pracovištích zaměstnavatele.

K zajištění spolehlivého technického stavu vozíků a bezpečnosti jejich provozu se provádí následující činnosti:

- Kontrola před zahájením provozu.
- Provozní údržba.
- Technická kontrola – min. 1x za rok.
- Odstranění závad.

Kontrolní rozsah jednotlivých úkonů, lhůt jejich provádění, kdo úkony provádí, popř. způsob jejich zajištění stanoví návod k použití vozíku.

Evidenční listy motorových vozíků

Musí obsahovat druh vozíku, typ vozíku, evidenční číslo, rok výroby a výrobce, nosnost, výšku zdvihu, tažnou sílu, pohonnou látku, termíny kontrol a revizí apod.

Evidenční listy řidičů motorových vozíků

Musí obsahovat jméno a příjmení zaměstnance, datum narození, záznam o absolvování odborného kurzu, potvrzení o opakovaném školení, typ motorového vozíku, pro který je proškolen, číslo průkazu apod.

Provozní deník motorového vozidla

Slouží ke každodenním záznamům kontrol motorového vozidla, zápisu závad, čerpání PHM, kontrola stavu oleje a jeho doplňování, kontrola baterie apod.

